

Monumentnummer*: 17871

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 27 september 1976
Kadaster deel/nr 82939/172

Woonplaats* 's-Gravenhage
Gemeente* 's-Gravenhage
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam 's-Gravenhage
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Gravenhage	E			3671
's-Gravenhage	E			3670

Omschrijving**

inleiding

R.K. KERK van de H. Jacobus de Meerdere gebouwd in 1875-1878 naar ontwerp van P.J.H. Cuypers in neogotische stijl; smeedijzeren hek met sierlantaarns aan de Parkstraat.

omschrijving

Driebeukige neogotische kruisbasiliek met iets smaller en lager koor, waarvan de apsis wordt omgeven door een omgang met galerij.

Rechthoekige kapellen aan weerszijden van het koor, elk overdekt door vier kruisribgewelven die op een middenpijler samenkomen. De kerk bezit pijlers met kolonnetten en gebeeldhouwde kapitelen en wordt overkluisd door gemetselde kruisribgewelven. Roosvensters in de westgevel en de eindgevels van het transept. De 91 m hoge westtoren bestaat uit twee vierkante geledingen en een achthoekige, door pinakels geflankeerde lantaarn, waarop een hoge naaldspits waarvan de houtconstructie in de toren tot op kerkhoogte doorloopt. De lantaarn wordt op de hoeken begeleid door forse pinakels. Op de kruising van de daken over schip, koor en transept een houten, achthoekige vieringtoren met naaldspits. Aan de linkerzijde van het koor de sacristie met oorspronkelijke doopkapel (thans bijsacristie). Aan de rechterzijde van de apsis bevindt zich een diplomatenkapel met kapel op de verdieping.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Vierkante traptoren met spits bij de sacristie, achthoekige traptorens aan weerszijden van het koor.

De polychromie, muurschilderingen en tegelvloeren in de kerk zijn uitgevoerd naar ontwerp van Cuypers, in of kort na de bouwtijd. De gebrandschilderde ramen werden, behalve door het atelier Cuypers-Stoltzenberg, ook geleverd door andere ateliers, waaronder het atelier Nicolas te Roermond. De muurschilderingen omvatten onder meer voorstellingen van de Bruiloft van Cana, het Laatste Avondmaal, taferelen uit het leven van de apostel Jacobus en een reeks heiligen die als "milites Christi" zijn uitgebeeld. Al deze voorstellingen bevinden zich tegen de eindgevels van het transept. Tot de inventaris behoren onder meer: hoogaltaar (1878, Cuypers), Maria-altaar (1878, ontwerp Cuypers), H.Hartaltaar (1878-1879, Leeuw, Lenaerts en Houtermans), St. Jozefaltaar en Martelaren van Gorcumaltaar (beide 1880, Te Poel en Stoltefus). Al deze altaren bezitten in hout gesneden en gepolychromeerde retabels. Voorts het kalkstenen neogotische parochiealtaar, twee stel communiebanken met in hout gesneden en gepolychromeerde reliefs en beelden, kalkstenen preekstoel met reliefs en houten klankbord, op doek geschilderde kruiswegstaties door Alexander Klaesener uit 1887, triomfbalk met in hout gesneden kruisigingsgroep, biechtstoelen met houtsnijwerk, koperen lichtkronen in de scheibogen van het schip, daterend uit 1877, twee lindehouten beelden van Maria met Kind en Jozef (Antwerpen, ca. 1700), afkomstig uit de vroegere schuilkerk aan de Oude Molstraat evenals twee in hout gesneden engelenfiguren. Voorts een in stucwerk uitgevoerd beeld van Jacobus (Louis Royer, 1837).

Koortribune met gebeeldhouwde balustrade en korbelen, ontwerp W.B. van Liefland, aan de westzijde van het schip. Houten tochtportaal in de ruimte onder de toren, ontwerp W.B. van Liefland. Hardstenen doopvont met koperen deksel en bekroning, afkomstig uit de Vondelkerk te Amsterdam. Hardstenen doopvont met houten bekroning en beeldengroep. Het grote orgel in neogotische kas, afkomstig uit de Spaarnekerk te Haarlem, waarschijnlijk naar ontwerp van P.J.H. Cuypers, 1890-1891. Het pijpwerk van P.J. Adema en Zonen te Amsterdam, gerestaureerd en uitgebreid met pijpwerk van onder anderen Kam en Van der Meulen (1854) en Maarschalkerweerd (1902), afkomstig van het voordien in de kerk staande orgel, door H. Schreurs in 1976. Bij de orgelkas behoort een in hout gesneden Caeciliabeeld door J.P. Maas.

Het koororgel bezit een neogotische kas, in 1905 vervaardigd door M. Maarschalkerweerd. Deze kas is afkomstig uit Huize St. Antonius aan de Binnenweg te Rotterdam. Het pijpwerk is in 1854 gemaakt door W.H. Kam met gebruikmaking van pijpwerk van J.J. Mitterreither uit 1797. In de kerk opgesteld een klok van Naylor, Vickers and Co., 1860, diam. 53,1 cm. Mechanisch torenuurwerk, L.W.F. Volcke, circa 1880.

Smeedijzeren hek met sierlantaarns aan de Parkstraat.

Waardering

Neogotische kruisbasiliek met zeldzaam gaaf bewaard gebleven kerk-interieur met bijbehorende en toegevoegde inventarisonderdelen en met bijbehorend hekwerk van algemeen belang wegens architectuur-, cultuur- en kunsthistorische waarden, als compleet voorbeeld van het door P.J.H. Cuypers nagestreefde 'Gesamtkunstwerk' in neogotische stijl; tevens van stedenbouwkundige waarde wegens de markante, hoge westtoren.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument